

Eius, tunc unum infinitum esset majus altero: hoc est impossibile: ergo, prob. ma. DEUS magis excedit hominem, quam Angelum: ergo infinitus excessus DEI super hominem esset major infinito excessu super Angelum: ergo. Confir. Creatura omnes deberent esse aequales in perfectione: hoc est falsum: ergo, prob. ma. omnes aequaliter distarent a perfectione Divina, scilicet infinito: ergo. Resp. neg. ma, ad prob. dist. ant. magis excedi, si excessus denominative sumatur, neg. ant. si excessus quidditative sumatur. om. ant. propter paulus post dicenda, & dist. pariter nego secundam consequiam.

141. Excessus est relatio inaequalitatis, qua consequenter quidditative, seu concretae sumpta involvit duos terminos, seu duas rationes fundandi, & in nostro casu perfectionem DEI, & perfectionem creature. Excessus autem (inteligo actuum) denominative sumptus involvit tantum id, quod denominatur excedens, scilicet in nostro casu perfectionem DEI. Jam haec, cum unica, & indivisibilis sit, non potest esse major se ipso, adeoque excessus DEI denominative sumptus super Angelum non est major excessu denominative sumptu super hominem; cumque hic tantum excessus, seu perfectio DEI sit infinita, non sequitur unum infinitum esse majus altero. Sic etiam elephas in se ipso non est maior, five comparatur cum mucca, five cum bove. Quari tamen adhuc potest, an, si addatur infinita perfectioni Divine perfectio Angeli supra mucam, complexum sit majus, sed de hoc paucilo potest adhuc isto articulo.

142. Ad confirm. neg. ma. ad prob. dist. ant. hoc est, aequalis est distanta ex parte DEI. conc. ant. ex parte creaturatum. neg. ant. & conseq. Sicut diximus excessum involvere duos terminos, ita & involvit distanta: immo hec distanta, si bene considereret, aliud non est quam excessus. Quamvis autem unum terminus semper maneat idem, si alter sit inaequalis, jam distanta est inaequalis: & consequenter etiam inaequalis perfectio: atque in quibusdam creaturis est inaequalis unique essentia & assumtio, e. g. in creatura insensibili respectu rationalis: ergo etiam perfectio.

143. Ob. 5. Perfectiones possibles sunt inter se distinctae & oppositae: ergo non possunt confluere in simplicissimum DEUM. Confirm. Si haberet DEUS eminenter omnes perfectiones creatas, tunc esset eminenter lignum, corpus, immo esset eminenter imperfectio, vel etiam peccatum, scilicet in tentatione eorum, qui dicunt formalem malitiam peccati stare in aliquo positivo: hac sum absurdum: ergo. Resp. dist. ant. si sint perfectiones mixtae, conc. ant. si sint simpliciter simples, aut simpliciter tales. neg. ant. & sub-eadem distinctione conc. vel neg. consequenter. Scilicet ut diximus n. 126, perfectiones simplices DEUS habet formaliter, mixtas emittenter.

144. Ad confirm. resp. Sicut statim initio Summarium monentur Logici, ut praesertim coram rudibus non proferant ablique distinctionem, vel explicacione simpliciter hanc propositionem: Non tantum DEUS est mendax: licet in rigore summae posfit esse vera; quia eam rudes in malo sensu acciperent; ita hic pariter monendi sunt

Theologi, ne proferant simpliciter propositiones in objectione adductas; quia etiam iste facile in malum sensum accepissent, quasi DEUS esset revera corpus aliquod, sed eminentius ceteris; vel esset peccatum supra alia emittens, quia utique essent falsissima. dist. ergo mai. hoc est, habaret omnem perfectionem puram (seu dempitis imperfectionibus) qua reperitur in ligno, corpore, vel etiam actu malo, conc. mai, in alio sensu, neg. mai. & dist. sic mi. neg. conf.

145. Ob. 6. Etiam si Angelus e. g. possit producere cognitiones specie diversa syncategorematicae infinitas, tamen non est infinitus perfectus: ergo etiam, quamvis DEUS possit producere creature syncategorematicae infinitas, non sequitur, quod si infinitus perfectus. Resp. neg. conseq. In primis Angelus non potest cognitiones se solo producere, sed debet juvari ab objectis, seu speciebus, & DEO ipso concorrente, a quo insuper debet pro priori conservari: potest autem DEUS creature infinitas se solo producere. Secundo non potest Angelus producere cognitiones perfectiores, & perfectiores in infinitum; potest autem DEUS producere creature perfecte, & perfectiores, & haec perfectio est infinita; quia major omni finita, nec habens finem illum continendi perfectiones. At illa perfectio Angeli neque in linea intellectivi est infinita; quia potest dari major adhuc finita; nam potest dari aliis Angelus, potens producere cognitiones perfectiores, quam ille prius possit: qui tamen Angelus erit adhuc limitati intellectus, qui iterum poterit dari perfectior isto. Quod autem causa, si conservetur, possit successivè producere infinitos effectus generice tales, non arguit potentiam infinitam (nisi fiat miserabilis quantum de voce contra communissimum sensum, & autoritatem) nam omnibus causis, quia ab omnibus finita potentia esse cententur, competit posse semper ulterioris agere, si conservetur.

146. Ob. 7. Complexum ex DEO, & creature est aliquid perfectius, quam sensus DEUS: ergo hic non est infinitus perfectus; quia potest dari aliquid perfectius. Resp. cum S. Thomas. I. 2. q. 34. a. 3. ad 2. item in 3. dist. 6. a. 3. ad 1. & alias communissime. neg. ant. si enim, ut habet S. Augustinus serm. 38. de tempore sub medium. Tantus solus est Pater, vel solus Filius, vel solus Spiritus Sanctus, quantum est sensus Pater & Filius, & Spiritus Sanctus. quanto magis tantus est solus DEUS, quam DEUS simul & homo. Ratio hujus rei est, quia sensum additum infinito simpliciter tali, non facit illud melius; ed quod infinitum simpliciter jam praeconiat eminenter omne bonum finitum, & quidem infinito excessu, adeoque additum finitum non facit illud magis estimabile, quod significat stricte melius.

147. Dices. Totum est majus sua parte: ergo complexum Christus est majus solo DEO. Resp. nego suppositum, quod DEUS sit pars humanae complexi; pars enim significat aliquid compleibile, perfectibile &c. quod DEO non competit: unde non potest dici pars Christi, sed tantum terminus intrinsecus. Si replices; totum est majus suis terminis intrinsecis. Resp. dist. ill. est majus, hoc est, semper melius. neg. majus, hoc est, extensus, om. Certè aliqua tota pro cons.

constitutivis involvunt negationes, que non & nunc semper existit. Resp. dist. illat. intellegendo nunc temporis creaturatum, ita ut per hoc nunc sit aeternus. neg. illat. ita ut per nunc aeternitatis sua sit aeternus, & semper existat. conc. Nec inferas: ergo non existit heri. Resp. enim neg. illat. cum enim aeternitas ejus, eminenter continet omne tempus, & cuique coexistat, in hoc sensu communiter accepto dicitur DEUS heri existisse, quamvis non ita extiterit, ut ejus aeternitas, ut ita dicam, hesterna, non sit etiam hodie: scilicet in DEO non datur praeteritum, sed tantum in creaturis coexistentibus, quibus quia comparamus frequenter aeternitatem DEI, hinc sapientia de ea loquimur, sicut ferme de creaturis durantibus; quia aliter vix capimus.

148. Dices 2. DEUS & creatura sunt plura bona, quam sensus DEUS: ergo etiam sunt plus boni. Confirm. Complexum illud non est minus DEO, nec aequaliter: ergo est majus. Resp. neg. conseq. Plus boni significat maiorem estimabilitatem, plura bona significat tantum numerum, si plura subiecta bona. Aliqui admittunt DEUM, & creaturam esse plus boni extensive, seu ut alii loquuntur, materialiter, quamvis non intensive, seu formaliter. Sed Izquierdo, Gonet, & Quiros humermodum loquuntur, scilicet fiduciam extensivam, rejeicunt; quia, ajunt, plus boni non significat tantum pluralitatem numerica, sed majorum estimabilitatem. Ad confirm. aliqui dicunt, complexum illud esse minus boni, ed quod creatura DEO adjungat imperfectionem; sed non video, cur minorat bonitas DEI per additionem creaturae. Deinde, sicut Deus absorbet omnem bonitatem, ita eminenter compensat omnem defectum. Quare nego secundam partem antecedentis, & dico, quod sit quoad estimabilitatem aequaliter.

ARTICULUS V.

Solvuntur Objectiones
contra Corollaria.

149. Ob. 1. contra aeternitatem DEI. Aeternitas expositio de confab. Phil. prof. 6. lib. 5. est interminabilis vita tota final, & perfecta postea, vel duratio totalis, & quoddam nunc stans: sed haec non convenit DEO: ergo prob. mi. DEUS in Scriptis dicitur fuisse, esse, & futurus est: sic Apoc. 4. v. 8. dicitur: Dominus DEUS omnipotens, queritur, & quiet, & qui venturus est. Daniel. 7. v. 9. vocatur Antiquus dominus: ergo. Resp. neg. mi. ad prob. neg. conseq. Phrases illae non significant successione temporis in DEO, sed in creaturis coexistentibus; vel significant tantum, DEUM eminenter contineat omnes differentias temporis; DEUS enim non existit in tempore, quod si intrinseca mensura eius durationis: neque proprietas nunquam existit, sed semper, sine omni tamen durationis fluctu.

150. Unde illud Psal. 101. v. 28. de DEO: Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficis. pulcherrime exponit D. Augustinus. l. 11. Confess. c. 13. Anni tuu nec sunt, nec venient; . . . anni tuu omnes sunt stans; quoniam sunt: nec sunt a venientibus excludatur; quia non transirent: ipsi autem nostri omnes erunt, cum omnes non erant. Annuitus dies annus, & dies iussus non quotidie, sed hodie; quia hodiernus tuus non credit crastino, neque enim succedit hesterno. Hodiernus tuus aeternus, ideo coeterum genuisti, cui dixisti: Ego hodie genui. Et S. Anselmus in Proslogio c. 19. De aeternitate tua nubis preterit, ut iam non sit: nec aliud futurum est, quasi nondum sit: non ergo fuisse heri, aut eris cras; sed heri, & hodie, & cras: tunc non beri, nec hodie, nec cras; sed simpliciter es extra omne tempus.

151. Dices 1. Ergo DEUS nunc est aeternus,

& nunc semper existit. Resp. dist. illat. intellegendo nunc temporis creaturatum, ita ut per hoc nunc sit aeternus. neg. illat. ita ut per nunc aeternitatis sua sit aeternus, & semper existat. conc. Nec inferas: ergo non existit heri. Resp. enim neg. illat. cum enim aeternitas ejus, eminenter continet omne tempus, & cuique coexistat, in hoc sensu communiter accepto dicitur DEUS heri existisse, quamvis non ita extiterit, ut ejus aeternitas, ut ita dicam, hesterna, non sit etiam hodie: scilicet in DEO non datur praeteritum, sed tantum in creaturis coexistentibus, quibus quia comparamus frequenter aeternitatem DEI, hinc sapientia de ea loquimur, sicut ferme de creaturis durantibus; quia aliter vix capimus.

152. Revera autem colligit DEUS in unum indivisibile, perpetuo stans, & immutabile modo quodam eminentissimo omnes suas perfections, cognitiones, volitiones, consilia, decreta, gaudia &c. quia in creaturis sibi succedunt. Et sic per indivisibilem immensitatem est hic, & illuc, & illuc; sic per indivisibilem aeternitatem est hodie, hodie, heri, & cras. Si queras, quomodo ergo respectu DEI sit praeterit, vel futura aliqua creatura? Resp. denominationem praeterit, vel futuri in creaturis provenire non a sola aeternitate DEI semper stante, sed a successivis creaturatum durationibus, prius existentibus, & postea non amplius existentibus, vel primum extititis, & propter has etiam respectu DEI dici crea-turae praeterit, vel futuras.

153. Dices 2. Ergo omnes creature coexistunt toti aeternitati: ergo sunt aeternae. Resp. dist. ant. coexistunt toti totaliter. neg. ant. partialiter. conc. ant. & neg. conseq. Licet qualiter creatura coexistat toti aeternitati, non est idem immensitas: item, quamvis per coexistat, & unitari aeternitate toti anima rationali, non tamen existit ubique, ubi anima, e. g. non existit in capite, neque huic immediate unitur. Neque sunt contradictoria, coexistere toti aeternitati, & non totaliter, ut patet in exemplis immensitatibus, & anima modis allatis. Ratio etiam est; quia tantum significat, coexistere toti aeternitati durationem hodiernam Petri, & non crastinam; pro hoc tempore, & non pro alio; pro hoc instanti, non alio; coexistere illi tantum, & non amplius &c. que propositiones contradictoriae non sunt; cum praefertur verificantur de durationibus creaturis distinctis, quales sunt hodierna, & crastina, tandem durans, & amplius durans &c.

154. Ob. 2. contra immensitatem DEI. Scriptura sepe afflant DEO locum: sic Isa. 6. v. 1. Ceterum sedes mea: ergo non est ubique. Confirm. Si etiam DEUS immensus, non magis est in caelo, quam in inferno: hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. conseq. Ratione patebit ex dicendis ad confirmationem, ad quam resp. dist. mai. non magis ratione immensitatis, conc. maj. ex alio capite, neg. mai. & dist. sic mi. neg. conseq. DEUS dicitur specialiter esse in loco; vel quia specialiter ibi operatur, & magis ostendit suam majestatem, ac liberalitatem, ut in caelo; vel quia magis ibi colitur, ut in templo; vel magis amatur, ut in anima iusti; quia tamen hac res multum pendet ex usu loquendi, etiam hic debet attendi. Sic, licet etiam sit in inferno per vindictam, non tamen

tamen est usus dicendi simpliciter absque addito, DEUM esse in inferno; fortè quia ibi non operatur peccatum ex sua inclinatione, sed quasi tractus à malitia damnatorum.

155. Ob. 3. Si DEUS esset ubique, esset localiter in spatio: hoc autem est falsum, & negatur etiam à SS. PP. ergo. Confirm. Si DEUS tantum condidisset granum sinapis, aut milii, & illi inexisteret, esset ubique, & tamen non esset immensus: ergo ex eo, quod non ubique, non sequitur esse immensus. Resp. neg. ma. localiter enim esse in spatio solet significare, esse aliquid per ubicationem accidentale, & contracum quantitatem, que DEO non competitum. SS. PP. autem tantum negant, DEUM esse in loco circumscripsi vel definitivè, ita, ut non sit extra illum locum, quod nequitum affirmamus. Ad confir. dist. ant. non esset immensus ratione praefinita in eo grano formaliter accepta. conc. ant. ratione praefinita realiter accepta, neg. ant. & conseq. DEUS jam fuit immensus ante mundum conditum, ubi adhuc nihil fuit creatum: quare posset etiam esse immensus, et si tantum daretur granum sinapis, non quidem ratione praefinita illius; formaliter tantum accepta, sed realiter accepta, quae est immensis DEI exigens esse ubique, ubi aliquid creatum existit pro qualunque temporis differentia, aut etiam pro quacunque DEI providentia.

156. Dices: Juxtanos DEUS debet etiam esse extra mundum in spatiis imaginariis: sed non est in illis: ergo, ma. patet ex eo, quod mundus non sit immensus; adeoque neque DEUS esset, si huic tantum adequatearetur, mi. prob. Spatia imaginaria realiter nihil sunt: ergo DEUS non potest illis esse realiter intime praelens. Objetio: hac multum habet questionis de nomine. Certum est, DEUM extra mundum non coexistere actu spatiis imaginariis; nam coexistentia dicit utramque existentiam, quae cum deficiat ex parte spatiali, etiam deficit coexistentia: sed etiam certum est, immensitatem DEI aequaliter infinitis adhuc possibilibus locis, ita ut quocunque locus de novo daretur, statim DEUS illi esset praesens, absque ulla sui mutatione: sicut scilicet eternitas DEI requiebat infinitis durationibus, & absque ulla sui mutatione erit praesens Antichristo, quocunque hic dabitur.

157. Verbo, praefinita, & coexistentia dicunt duos terminos sibi praefinites, aut coexistentes: unus, scilicet DEUS, datus; alter, id est spatia, non datur: an autem dato tantum uno termino possit dici, quod jam denominative falem detur denominatio DEI praefinitis, vel coexistentis, quæstio est multum habens de nomine, in qua discrepant graves authores. Suarez affirmit, Vasquez negat, SS. P. adduci utrinque possunt. Pro affirmativa S. Augustinus l. 21. de civitate. c. 5. sic loquitur: *An foris substantiam DEI, quam nec includunt, nec determinant Philosophi, nec distendunt loco, sed eam, sicut de DEO sentire dignum est, fatentur incorpoream praesentiam ubique totam, à tantis locorum extra mundum spatiis absentem esse dicturi sunt, & uno tantum, atque in comparatione illius infinitatis tam exiguo loco, in quo mundus est, occupatam?* S. Thomas quolibet 21. q. 1. a. 1. in corp. at: *DEUS non solum est in illis, que sunt, fuerunt, & erunt: sed etiam in illis, que possunt*

imaginari est. Pro negativa stat Tertullianus. c. 5. adversus Præream ajens: *Ante omnia enim DEUS erat filius, ipse sibi & mundus, & locus, & omnia. S. Bernardus l. 5. de confidatione. c. 6. Ubi erat, antequam mundus fieret? ibi est. Non est, quod quereras ultra, ubi erat. Preter ipsum nihil erat: ergo in se ipso erat.* Adducitur etiam S. Augustinus in epistola 122, dicens: *Antequam faceret DEUS caelum & terram, ubi habitabat DEUS?* In se habitat: in forma vel dist. ma. sic: esset in illis formaliter, neg. ma. fundamentaliter, conc. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. vel neg. ma. quia saltem id non necessarium sequitur; et si enim DEUS non foret in spatiis illis, modo esset in seipso, jam esset immensus.

158. Ob. 4. contra omnipotentiam DEI. Si DEUS esset omnipotens, posset producere effectus categorematicè infinitos: sed non potest hos producere: ergo. Resp. neg. ma. Omnipotencia non dicit potentiam producendi effectus impossibilium, quales probabilitas sunt categorematicè infiniti: sed tantum dicit potentiam ad effectus possibilium, seu syncategemmaticè infinitos. Neque debet dari omnimoda, feu. ut vocatur, arithmeticæ proportio inter causam increatam, & effectum eius; alias deberet posse ad extra producere effectum increatum: sufficit ergo proportione suo modo geometrica. Dices: si essent creature categorematicè infinitæ, possent producere effectus categorematicè infinitos: ergo multo magis hæc potentia DEO tribuenda est. Resp. om. ant. neg. conf. Ceterè antiqui Philopophiloi DEUM unum esse agnoverunt, ut ostendit S. Justinus M. in oratione Parenetica, seu Pareneti ad gentes circa medium de pluribus insignioribus, & maximè de Platone, quem tamen ait, veritum, ne sibi accideret, quod Socrati, scilicet, ut cogeretur circuitum bibere, posset plures DEOS docuisse. Seneca de beata vita sub finem etiam hac de causa Aristotelem Athenis fugisse tradit, quamvis alii alter de ejus fuga sentiant. Origenes l. 7. contra Celsum circa finem Peripateticos, quamvis unum DEUM nō essent, tamen se attemporasse opinionibus vulgi, & simulacra adorationem simulacrorum: quod idem Seneca S. Augustinus l. 6. de civitate. c. 10. exprobavit: Platonicus autem l. 10. c. 1. & pend. cunctis Philopophilis Josephus Judæus l. 2. contra Appionem. videatur Raynaudus Theologie naturalis distinct. 2. q. 1. a. 1.

159. Ob. 5. contra simplicitatem DEI. In DEO datur distinctio virtualis inter naturam, ac personam, vel inter attributa, & essentialia: ergo datur etiam compositio. Confirm. In DEO datur accidentia: e. g. Sapientia, Justitia &c. ergo debet dari accidentialis compositio. Resp. om. ant. de quo suo loco, neg. conseq. Distinctio virtualis non est revera aliqua distinctio, sed tantum aequalitatis distinctionis in ordine ad predicationem contradictionis; neque tollit identitatem cum summa simplicitate: adeoque non afferit ullam realem compositionem. Ad confirm. neg. ant. que enim in creatis sunt accidentia propter ipsam imperfectionem creaturarum, sunt in DEO realiter ipsa essentia physica. Neque etiam verum est, in creati meliora esse composita simplicibus; nam, ceteris paribus, simplicia sunt meliora; melior est enim Angelus, quam homo.

160. Ob. 6. contra immutabilitatem DEI. Enim DEUS non possit moveri ab alio, potest tamen moveri à se ipso, & juxta S. Augustinum l. 8. in Gen. c. 20. se moverit: ergo est mobilis, seu mutabilis. Confirm. DEUS ex non creante factus est creans: ergo est mutatus. Resp. neg. ant. moveri enim à se significat, aliquid de novo in se producere, & recipere, sicut nos producimus, & recipimus nostras cognitiones: at DEUS nihil de novo in se producit, aut recipit. S. Augustinus non vult, DEUM lemovere in sensu nostro (in quo motu non fit sine successione temporis) Nam S. Aug. loc. cit. clare dicit, quod Creator moveat se in tempore, & loco) sed tantum in sensu Platonico, in quo dicitur motus omnis actus, etiam vitalis, identificatus potentia: qui modus

loquens

loquendi, teste Esparza, est jam antiquatus in scholis. Ad confirm. neg. conseq. actio creativa, cum sit actio ad extra, non immutat principium creans, sed tantum effectum creatum.

161. Ob. 7. contra unitatem DEI. Materiam prima non sit ex alio: ergo est ens à se: ergo saltantur duo entia à se. Confirm. Deitas, sicut est infinitè bona, ita debet esse infinitè communicabilis: ergo debent dari infiniti Dii. Resp. neg. conseq. Non quidem ex alio, tanquam prior subjecto, sit materia, sicut nec anima rationalis: at fit ab aliis, scilicet DEO. Ad confirm. neg. conseq. Sufficit, si ad intra infinitè se communiqueret tribus SS. Personis. Quodlibet etiam se ad intra communicaret infinitis Personis, tamen non forent infiniti Dii. Quod autem se communiqueret tantum tribus, & non pluribus, potissimum desiderandum est ex fide, cui alia congruitate ex ratione accedunt, de quibus ir. de Trinitate agi solet.

162. Ob. 8. Plures, immo sermone omnes gentes coluerunt plures Deos: ergo, si errarent, natura eos induxit in errorum: nam, quod universaliter sit, à natura orihi confundem est: atqui natura non potest inclinare in errorem: ergo. Resp. dist. ant. coluerunt extrinsecè, & ortentes, om. ant. mente, & animo sincero, subdolus, minus sapientes, vel rudissimi, om. sapientes. neg. ant. & conseq. Ceterè antiqui Philopophiloi DEUM unum esse agnoverunt, ut ostendit S. Justinus M. in oratione Parenetica, seu Pareneti ad gentes circa medium de pluribus insignioribus, & maximè de Platone, quem tamen ait, veritum, ne sibi accideret, quod Socrati, scilicet, ut cogeretur circuitum bibere, posset plures DEOS docuisse. Seneca de beata vita sub finem etiam hac de causa Aristotelem Athenis fugisse tradit, quamvis alii alter de ejus fuga sentiant. Origenes l. 7. contra Celsum circa finem Peripateticos, quamvis unum DEUM nō essent, tamen se attemporasse opinionibus vulgi, & simulacra adorationem simulacrorum: quod idem Seneca S. Augustinus l. 6. de civitate. c. 10. exprobavit: Platonicus autem l. 10. c. 1. & pend. cunctis Philopophilis Josephus Judæus l. 2. contra Appionem. videatur Raynaudus Theologie naturalis distinct. 2. q. 1. a. 1.

163. Dein tam absurdos finixerunt Deos, ut eos contemptisse videantur: certè restatur Antonius l. 3. adversus gentiles, suo tempore missus est indignerat aliquos Ethnicos contra Ciceronis de natura Deorum libros, & dixisse: oportere statu per Senatum, auctoritate ut hec scripta, quibus Christiana religio comparetur, & vetustatis opprimitur auctoritas, quod ex eodem authore etiam referit Baronius ad an. Chri. 143. Addit, quod vel vulgus etiam natura unum DEUM doceat: ita testatur Tertullianus in Apologetica c. 17. dicens: *Anima DEUM nominat: hoc solo, quia propriè verus hic unus DEUS, bonus, & magnus: & quod DEUS dederit, omnium vox est. Judicem quoque contestatur illud: DEUS videt: & DEO commendo: & DEUS mihi reddet. & testimonium anime naturaliter Christiane!* 164. Dices. i Polytheismus est antiquissimus, & durat adhuc: atque error non potest tam diu durare: ergo. Resp. Ante diluvium per bis mille circiter annos probabiliter nemo idololatra fuit. Dein fuit saepe mutatus cultus idololatricus, aut

165. Neque ratione sapientia, aut bonitatem

tis deberent semper convenire; nam infinitis vicibus esset æquum bonum, ac sapiens aliquid facere, quām omittere, & viciſſim. Certe non minus prudenter fecisset DEUS, si non crearet hunc mundum, quam cūm creaverit, ejusque voluntas æquæ fuisset bona, atque laudabilis: sicut etiam æqualiter prudenter, & bene fecit non creando alterum mundum, quam si eum creaserit. Imo ſepe regula honestatis in aliqua actione eft ipſa voluntas Divina: nec DEUS tenet semper facere, quod eft optimum in fe, ſed aliquoquin, materialiter, ſed quod eft optimum in his circumſtantiis, inter quas ſapiſſime eft ipſa voluntas Divina, & ab hujus beneplacito denominatur res hic, & nunc optima: ergo ſapiencia, & bonitas eos non infallibiliter, & neceſſariꝫ redderet concordes, ſed faltem poſſet univerſi gubernatio turbari. Dein, ſtante libertate plurim, poſſent faltem ſibi invicem contradicare, aut ſe mutuò impediare, conſequenter à ſe invicem penderent, eſſentque imperfecti. Tandem, ſi habent eandem temper voluntatem, non eft ratio Deos multiplicandi, ſicut cū SS. tres Perdonant habeant eundem intellectum, ac voluntatem, ſunt unus DEUS. videatur etiam Arriaga de SS. Trinitate dīp. 42. n. 43.

168. Dices, poſſe adſtruſi aliquam ſympathiam inter Deos, ratione cuius ſemper conve- niant. Refp. vel haec tolleret libertatem, & red- deret Deos imperfeſtos: vel non tolleret, & re- deunt priora argumenta. Dices: poſſet dici, quod quilibet gubernaret diſtinctum mundum. Refp. in primis, hoc Polytheiftas non velle. Dein vel eſſent omnipotentes, & immensi, vel non? Si ſecundum; non eſſent. Si primum; tunc quilibet eſſet ubique: certè poſſet ſemper ſibi crea- re novos ac novos mundos, donec conti- geret mundum alterius, & dominium etiam ibi exercere tentaret.

Soleat etiam hic agitari quaſtio, an inter attributa Divina detur diſtinctio virtualis, aut formalis ex natura rei: & utraque communiter à noſtriſ negatur, ac purè formalis tantum ad- mititur. Difficultates obieciſſit, ſolitaria, aut facile ſoluntur ex auditis in Logica de diſtinctione in- ter intellectum, & voluntatem: aut tangunt myſterium SS. Trinitatis: quare, uſquedam de eo agamus, quaſtione hanc differimus.

DISPUTATIO II.

De Cognoscibilitate DEI.

169. Eiusmū hucusque de effientia, exi- ſtentiā, ac aliis perfeſtionibus Divinis: jam agendum de ea- rūndē cognoscibilitate reſpectu creaturārum, five- an, & quatenus poſſit DEUS, ejusque perfeſtiones, cognoscere creaturā; nam quōd à ſeipſo per- feſtissime ſeu comprehenſivē poſſit cognoscere, ne- mo dubitat, cūm utique intellectus Divinus ſu- vi cognoscendi, & ipſa etiam cognitione Divina infinita adquāre poſſit cognoscibilitatem ſui ipſius, ſeu Divinarum perfeſtionum ſecundū identificatarum. Non autem hic queritur, an DEUS à creto in- tellectu cognoscere poſſit abſtractive ut Unus (an- ratione purè naturali, vel quomodo per fidem co- gnoscatur DEUS ut Trinus, deciderunt eft in diſputatione de Myſterio SS. Trinitatis,) quōd

ubi inſuper Pontifex pro noſtra concluſione ſic loquitur de animabus fine labe mortuis, vel ab ea purgatis: Mox poſt mortem ſuam, & purgati- ſem prefatam in illis, qui purgatione bujusmodi in- digebant, etiam ante reſumptionem ſuorum corpo- rum, & iudicium generale poſt ascensionem Domini noſtri Jefu Christi in celum, fuerunt, fuit, & erunt in celo, celorum regno, & paradiſo celeſti cum Chriſto Sanctorum Angelorum confortio aggre- gate, ac poſt Chriſti Jefu paſſionem, & mortem vi- derunt, & videtur, & videbunt Divinam Eſſentiam, im- mediate ſe bene, & clare, & aperte illis offenden- tem. Accedunt SS. Patres complures citati à Valquez tom. 1. in 1. p. dīp. 37. c. 5. Haec ratio- nes ab authoritate ſufficiunt; quia poſitivis ratio- nibus, a principiis fidei independentibus, probari vix poſſet; cūm, ut poſte videbimus, viſio bea- tifica nulli creature debita, acu connaturalis eſe poſſit. Negativē tamen etiam probatur fol- vendo objections.

An ſit poſſibilis Viſio DEI.

tam Pater habet de Filio: ita eum explicat S. Tho- mas 1. p. q. 12. a. 1. ad 1. & certè S. Chryſtoſorus boni. 69. ad populum ait: Juſti ſive hic, ſive illi cū rege, & illic amplius, & propinquius, non per introitum, non per fidem, ſed facie ad faciem.

170. Quando autem idem ait, Angelos DEUM videlicet in natura aſſumpta, & non ante responderi potest, eum tantum vele, quod ante Incarnationem nihil potuerint comprehendere, quod DEO eft proprium: poſte autem com- prehenditſe naturam humana, que aſſumpta eft, & DEO propria facta. Quando autem idem S. Pater boni. 3. de incomprebenſibili DEI natura dicit, quod Seraphini, de quibus Iſaiæ 6. non vi- derint ipſam ſinceram ſubſtantiam DEI, ſed que vi- debant, condefcensuſ erant, & indulgentia: intelligi poſſet, quod eam non comprehenſivi viderint, ſeu non totaliter, & omnino ſincerifimè, ſeu ade- quatè manifeſtam; ſed in tantum, in quantum DEUS iſi voluit indulgere, vel, ut ſolemus loqui, condescendere: vel quod non naturaliter, ſeu indulgentia, & con- defcensuſ viderint.

171. Ob. 1. S. Paulus, 1. ad Timoth. 6. v. 16. de DEO dicit: Lucem inhabitat inacceſſibilem: quem nullus hominum vidit: ſed ne videre potest: ergo viſio DEI eft impossibilis. Conſir. 1. S. Petrus ep. 1. c. 1. v. 12. ait de DEO: In quem deſiderant Angeli proficie: ergo eum non vident. Conſir. 2. Plures Patres apud Vasquezum in 1. p. dīp. 37. negant, DEUM poſſe videri: & praferunt S. Chryſtoſorus boni. 14. in Joan. diſertè ait: DEUM videre eft impossibile, quod eum nemo novit, mihi filius: ergo. Refp. ad authoritatē Scripturæ cum S. Auguſtino ep. 112. c. 15. ubi ait de DEO: Si queris, quomodo dictuſ fit inviſibilis, ſi videri poſt, respondeo, inviſibilem eſſe naturā, videri autem, cūm vult, ſicut vult. In forma diſt. ant. inhabitat lucem hominibus naturaliter inacceſſibilem, & ſic etiam eum nemo naturaliter vidi, aut videre poſt. conc. ant. ſupernaturaliter ex ſpeciali favore DEI. neg. ant. & conf. & hoc eft, quod Auguſtinus intendit, dum ait, videri, cūm vult, & ſicut vult; quando ſalicit vult quibusdam hunc favorem facere, & in quantum eum vult facere.

172. Nec dicas: ergo DEUM etiam tan- tum naturaliter fore incomprebenſibilem, non autem ſupernaturaliter; nam Scriptura ſumi de- bent ſtrictè, quando non ad eft ratio urgens ad eas minùs ſtrictè ſumendas, qualis ad eft, quando DEUS dicit inviſibilis; nam ſi deberet intelligi omni modo inviſibilis, Scriptura ſibi contradicere: nec ſalvari poſſent Conciliorum, & Pontifi- cum definitiones: at nulla enim circa incom- prebenſibilitatem: inq. hanc ratio ipſa conſi- ñat, ut patet inſerit, ubi de comprehenſibili- tate DEI agemus. Ad. 1. conſir. neg. conf. Angeli deſiderant DEUM videre etiam in futurum; quia ejus viſione nunquam ſatiuantur, de qua re egre- gijs S. Gregorius 1. 18. moral. c. 28. Ad 2. conſir. resp. Si etiam aliqui Patres id negarent, rebus non- dum ab Ecclesiā ita definiti, non negarent mo- dō, ſtantibus hiſ definitionibus: nec deberemus eos ſequi. Videtur tamen iis honorificentius eſſe, ſi dicatur, eos non negare omnem viſionem, ſed tantum, vel corpoream, vel naturalibus vir- bus elicitam, vel comprehenſivam, quam tantum negare videtur S. Chryſtoſorus etiam Angelis; nam hanc Eunomius, ejusque ſequaces, quoſ impugnat, ſibi attribuerunt, & quidem tantam, quan-

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. 1.

to

173. Ob. 2. Intellectus creatus non poſt- clare cognoscere infinitas creatures poſſibiles: ergo multo minùs poſt clare cognoscere, vel vi- dere DEUM. prob. conf. DEUS eft objectum longè maius, quam fint infinita poſſibilia: ergo. Conſir. Angelus non poſſet videri oculo corpo- reo: ergo neque DEUS intellectu creato. prob. conf. Major eft diſtanta DEI ab intellectu crea- to, quam Angeli ab oculo corporeo: ergo. Refp. neg. conſeq. ad prob. iterum neg. conſeq. Ad cognoscenda clare (adeoque etiam diſtincte) in- finita poſſibilia requiriſt modus cognosci diſtin- gitus, ſuſ diſcretio clara unius ab altero in in- finitum: qui modus ſuperat intellectum creatum finitum: at verò ad videndum DEUM talis modus cognosci non requiriſt; quia non debet comprehendere, nec debent in eo praedicta infinita diſcerni. Quidam hic aſſerunt Aristotelem, di- centes, eum negare, poſſe à noſtra cognitione attingi DEUM: quod ſi verum eft, deferendus eft: at negavit tantum, poſſe DEUM vel in- finitum naturaliter fore in comprehenſibilem, non autem ſupernaturaliter; nam Scriptura ſumi de- bent ſtrictè, quando non ad eft ratio urgens ad eas minùs ſtrictè ſumendas, qualis ad eft, quando DEUS dicit inviſibilis; nam ſi deberet intelligi omni modo inviſibilis, Scriptura ſibi contradicere: nec ſalvari poſſent Conciliorum, & Pontifi- cum definitiones: at nulla enim circa incom- prebenſibilitatem: inq. hanc ratio ipſa conſi- ñat, ut patet inſerit, ubi de comprehenſibili- tate DEI agemus. Ad. 1. conſir. neg. conf. Angeli deſiderant DEUM videre etiam in futurum; quia ejus viſione nunquam ſatiuantur, de qua re egre- gijs S. Gregorius 1. 18. moral. c. 28. Ad 2. conſir. resp. Si etiam aliqui Patres id negarent, rebus non- dum ab Ecclesiā ita definiti, non negarent mo- dō, ſtantibus hiſ definitionibus: nec deberemus eos ſequi. Videtur tamen iis honorificentius eſſe, ſi dicatur, eos non negare omnem viſionem, ſed tantum, vel corpoream, vel naturalibus vir- bus elicitam, vel comprehenſivam, quam tantum negare videtur S. Chryſtoſorus etiam Angelis; nam hanc Eunomius, ejusque ſequaces, quoſ impugnat, ſibi attribuerunt, & quidem tantam, quan-

tio possit inter ea duo assignari: unde cognitio objecti etiam infinitum manere potest finita, & talis manet in creaturis. Licet autem ratione qualisunque respectus ad objectum infinitum perfectum excedat infinitas cognitiones de objectis in perfectione finitis, non est propter eius infinita perfectionis, sed ad summum ordinis superioris, nisi sicut misera quæstio de voce. Videri possunt etiam dicta n. 145.

178. Ob. 4. Creaturam non potest producere infinitum: ergo neque cognoscere. prob. conf. Major requiritur perfectio ad cognoscendum, quam ad producendum; nam solum e.g. potest producere aurum, vel lignum, non tamen potest cognoscere. Resp. Ergo homo non poterit cognoscere mulcam, quam non potest producere. In forma nego conseq. ad prob. neg. ill. universaliter acceptum; nam quoad multa quidem verum est, plus e.g. ea cognoscere, quam tantum producere; quia ad cognitionem requiriunt potentias, quae est perfectior, quam virtus inanimata producendi e.g. ignem: attamen potentia producendi Angelum, vel animam rationalem, vel infinitum est major, quam tantum potentia haec cognoscendi, ut est per se clarum.

ARTICULUS II.

An Visio DEI possit alicui creature rationali esse connaturalis.

179. Dico. Visio intuitiva DEI nulli creature potest esse connaturaliter debita, ita communissime.

Theologi contra pauculos, qui apud P. de Quirios ultrò fatentur, restringi le pondere Scholasticorum ferè omnium, qui sua scripta prelo mandarunt, ne absolute afferant possibiliterem creaturam, cui connaturalis sit visio DEI. Prob. concil. Ex Sacris Scripturis, Conciliis, & Patribus passim habetur visionem DEI esse supernaturale: ergo non potest esse connaturalis, seu, quod idem est, connaturaliter exigitur natura, qualis est omnis substantia creata ut quod, adeoque omnis creatura rationalis, prob. antec. Ad Rom. 6. v. 23. dicitur: *Stipendia enim peccati mors: gratia autem DEI vita eterna.* Si vita eterna est gratia, non est debita natura, adeoque supernaturalis. Rursus ad Rom. 11. v. 6. Si autem gratia, jam non ex operibus: aliquam gratiam jam non est gratia: ergo visio DEI, quæ est gratia, non potest esse debita operibus naturalibus creaturæ: adeoque est supernaturalis. Imò de supernaturalitate visionis DEI ad nihil Theologis communiter dubium est, ut ab ordine ad eam defumant supernaturalitatem aliorum entium. Confirm. 1. ex S. Augustino, qui L. 12. de civ. DEI. 1. docet, creaturam intellectualem posse fieri beatam visione DEI, non quia creatura est (multæ enim non sunt hujus beatitudinis capaces) sed quia rationalis est: addit tamen: *Ea tamen, que potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo creata est, sed ex illo, a quo creata est:* atqui omnis creatura possibilis ex nihilo creatæ est: ergo nulla sicut viribus id potest, & nulli debetur.

180. Confirm. 2. Visio DEI supponit amicitiam, vel filiationem Divinam; quia est hereditas Sanctorum: atqui omnis creatura est essentia-

liter serva DEI, & nulla serva potest exigere quasi sibi debitam filiationem, & hereditatem Domini: ergo nulla creatura potest exigere visionem DEI. Hic est discursus S. Cyrilli Alexandrini in Evangelium S. Joannis L. 1. c. 13, ubi explicans illud Joan. 1. v. 12. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios DEI fieri: & agens de adoptione nostra, seu ut ait, *ut similitudine illius per gratiam filii DEI simus, ut hanc supernaturalem dignitatem, scilicet filiationem, quae est ius ad visionem DEI, nos non ex natura habere, sed ex gratia, ac tandem inquit: Creatura autem, cum serva sit, natu solam, & voluntate Patris ad supernaturalia vocatur.*

181. Ob. 1. Omnis creatura naturaliter appetit suam beatitudinem, seu ultimum finem: sed beatitudinem, seu ultimus finis creatura rationalis, saltem ut quo, est visio DEI: ergo naturaliter appetit visionem DEI: ergo est ipsi debita seu connaturalis. Resp. dist. ma. appetit suam beatitudinem naturalem, conc. ma. supernaturalem, subdist. appetit eam appetitu innato, neg. ma. elicto. conc. ma. & dist. si mi. neg. conseq. Visio clara DEI non est beatitudino naturalis, sed supernaturalis, ut dicetur fusius suo loco sc. tr. de Beatitudine: unde non potest creatura rationalis eum appetere appetitu naturali innato, qui tantum fertur in bonum debitum: potest tamen in eum ferti appetitu elicito naturali, hoc est, appetitu tali, qui possit elicere viribus naturalibus; non autem tali, qui ex natura infinita inclinatione oritur: tali autem appetitus elicitus potest etiam ferti in bonum indebitum, imò in impossibile, saltem viribus naturalibus. vid. Gormaz de beatitud. a. 178.

182. Ob. 2. Non est supra conditionem servi, ut intueatur suum Dominum creatum: ergo, licet creatura sit serva DEI, tamen non erit ei supernaturale, vide intuitivam DEUM. Confirm. Non repugnat in DEO amor amicitiae erga creaturam in statu puræ naturæ relictam: ergo neque clara fuitur ostensio, ad quam sequitur visio intuitiva. antec. prob. non repugnat amicitia inter servum & Dominum in creatis: ergo nec in Divinis. Resp. neg. conseq. Intuiri Dominum creatum non est fieri ipsius filium adoptivum, & frui ejus hereditate, sicut est intuiri DEUM: adeoque est latidispersitas. Ad confirm. neg. ant. effet enim tantum aliquis amor benevolentiae, qualis etiam potest dari in homine erga brutum: amicitiae amor exigit infusa proportionem in natura, quæ non datur in creatura in statu puræ naturæ relata, & non elevata: elevatio autem fiat in gratia sanctificante, vel aliquo equivalente dono, vi eius creatura rationalis fiat filia DEI adoptiva: Ad prob. neg. conseq. Inter servum & Dominum creatum ipsi natura est eadem specie, adeoque maximè proportionata.

183. Ob. 3. Lumen glorie, quod deberet juxta nos reddere creaturam rationalem proportionatam, vel elevatam ad visionem, etiam ipsum est creatura, adeoque etiam serva: ergo vel nec istud potest exigere visionem, vel ratio servitutis non obstat. Confirm. 1. Lumen glorie, vel etiam gratia, utrumquid creaturam, & servum, adjicit tantum novam servitutem creaturæ rationali: ergo non elevat ad statum altiorum. Confirm. 2.

Lumen

Lumen non potest tollere essentialē servitutem à creatura: ergo, si servitus obstat, lumen non potest. Rely. 1. Lumen gloria non sat bene dici servum; quia per servum videtur intelligi creatura rationalis; nemo enim dicit malicum, vel equum suum servum, sed instrumentum, vel instrumentum &c. Verum hoc omisso, dist. conf. non potest exigere visionem sibi. conc. conseq. non potest exigere alteri. neg. conf.

184. Lumen, utrumque inanime, non potest videre DEUM, nec potest esse amicus, vel filius DEI, vel possidens DEUM, quasi ex jure suo, seu propria exigentia, in suum bonum ordinata; huic enim obstat ratio servitutis: & hoc scilicet est, quod Patres & Scholastici creatura negant: at non negant, quod non possit dari accidentis, vel etiam substantia ut quo, exigens visionem alteri, cui tanquam specialis favor conceditur, sicut lumen gloria exigit visionem intellectui creato, quem tanquam supernaturalis favor ad ilam elevat; nam sic nunquam sequitur, quod ulla creatura connaturaliter videat DEUM. Ex hoc ulti- rius inferitur, non esse possibilem substantiam intellectuam, saltem theologice supernaturale (quod ipso est substantia ut quo) quia haec appetitu innato exigeret tanquam sibi debitam gratiam supernam, & visionem DEI, & quidem in bonum suum, ut ipsa sit suarum: quae superant conditionem creature. At possibile est substantia supernaturalis ut quo, scilicet unio Hypothistica, quae non sibi, sed anima Christi exigit gratiam, & visionem DEI.

185. Ad 1. confir. neg. ant. quia, ut jam dictum, lumen gloria non est propriæ servum: imò adjectum creaturæ rationali potius se habet insta regii Diplomatici, conferenti homini amicitiam DEI. Quodifcir per servum aliud non intelligas, quanam creaturam DEO subiectissimum, nego conf. hoc enim non impedit, quod minus sit favor supernaturalis DEI, qui quidem non sibi, sed alteri possit exigere visionem. Ad 2. confir. neg. conf. vel potius suppositum. Servitus non obstat, quod minus creatura possit per favorem admitti ad visionem, sed tantum, ut illam non possit connaturaliter exigere sibi: prius tantum facit lumen, redditique creaturam rationalem, manente servitu essentiali, amicam DEI accidentaliter, & talem, ut propterea admittatur ad claram DEI intuitiōnem.

186. Ob. 4. Complexum ex intellectu & lumine glorie totum est creatura & serva: sed hoc exigit visionem intuitivam DEI: ergo creatura & serva potest illam exigere. Resp. dist. mi. complexum illud adäquatè sumptum, exigit visionem intuitivam DEI. neg. min. inadäquatè sumptum, hoc est, lumen gloria exigit. conc. min. & dist. conf. creatura potest illam exigere sibi videnti, & visione fruenti, neg. conf. alten. resp. Et cujus est favor supernaturalis, conc. conf. repetere hic dicta superius.

187. Dices. Complexum hoc est perfectionis finitæ: ergo potest adäquari per aliquam creaturam simplicem, & rationalem; quia omni finita perfectione potest dari equalis. Resp. cum Mauro, neg. conf. habere enim se solo per identitatem illas duas perfectiones, scilicet exigere visionem, & eam frui, non competit creature, ut probatum nostris rationibus, sed soli DEO: &

longè aliud est habere illas perfectiones unitas, aliud habere eas identificatas: illud est ordinis creati, hoc est ordinis Divini. Sic etiam juxta adversarios complexum humanitatis & unionis Hypothistica est perfectionis finitæ, non tamen potest dari creatura utramque per identitatem complexa; quis enim dicit creaturam aliquam rationalem possibilem esse, qua exigit uniri in persona Verbo? Alii respondent, posse quidem dari creaturam rationalem perfectiorem eo complexo in diverso ordine, sed non in ordine exigentia ad visionem beatificam; hoc enim probatum rationibus pro conclusione adductis. Et potest hæc respondere ex occasione aliquando servire saltem pro explicazione.

188. Ob. 5. Omni accidenti debet correspondere subjectum connaturale, ergo etiam visionem DEI: atqui aliud assignari non potest, nisi intellectus creatus: ergo, Resp. neg. antec. Accidentis quidem omne exigit subjecto alicui inhaerere, sed non connaturale: sic calor inhaeret etiam aqua, cui contraria est: sic visio potest inhaerere intellectui, cui supernaturalis est. Nec dicas, omnem formam substantiam dicere ordinem ad subjectum naturale, consequenter etiam omnem accidentalem; nam dilparias lata est: forma substantialis ipsa vel maximè est ordinata à natura ad faciendum compositum naturale, tanquam ad finem suum naturalem: non ita accidens ordinatur semper ad finem naturalem; quia potest esse favor indebitus.

189. Ob. 6. Intellectus est potentia universalis: ergo potest cognoscere omnia, quæcumque intra ipsius spharam continentur: sed intra hanc etiam continetur Deus ut visibilis: ergo. Confirm. Atttingibilitas objecti non potest esse impedimento, quod minus à potentia attingatur: ergo intelligentia, seu visibilitas DEI non potest esse impedimento, quod minus intellectus eum clarè intelligat, seu videat. Resp. dist. conf. potest cognoscere omnia, & omni modo. neg. conf. aliquo modo, conc. conf. Si deberet intellectus omnem suum objectum omni modo posse cognoscere, deberet etiam DEUM posse comprehendere. Ad confirm. dist. ant. quod minus attingatur à potentia proportionata, conc. ant. improportionata, neg. ant. & conf. sic summa visibilitas solis impedit noctum, ne eum possit bene videre: ex quo exemplo etiam habetur, non esse verum, quod quidam dicunt, potentias inferiores posse cognoscere bene omnia sua objecta. Quodsi etiam hoc verum esset, fatem deberent esse proportionata.

190. Ob. 7. Oculus corporeus corruptibilis potest videre cœlos incorruptiles: & Angelus inferior potest cognoscere superiorem: et si in his casibus non detur proportio in perfectione: ergo haec non est necessaria. Confirm. Voluntas creatra potest DEUM immediate in seipso amare: ergo etiam intellectus potest immediate cum in seipso cognoscere, quod est videre. Resp. dist. ant. et si non detur proportio in perfectione physica, conc. antec. et si non detur proportio in perfectione visibilis, & visivi, vel cognoscibilis, & cognoscitivi, neg. antec. & sub data dist. conc. vel neg. conf. In aliatis exemplis datur fatem proportio visibilis & visivi, cognoscibilis & cognoscitivi, ut nemo negat: at licet detur proportio in-

E 2 ter

ter DEUM abstractivè cognoscibilem, & potentiam creatam cognoscentem, non tam (ut probavimus) datur inter DEUM intuitivè visibilem, & potentiam creatam. Hæc autem proportio longe alia est, quam præcisè proportionis in perfectione physica; nam licet e. g. sonus sit aliquid longe imperfectius, quam oculus, tamen videri non potest. Unde nec physice imperfectiori objecto semper proportionata est potentia physice perfectior, nec semper perfectiori impræportionata: debetque hæc proportio vel à communione experientia, aut persuasione, vel aliunde, unde dumum, desum.

191. Ad confir. neg. conf. Species etiam abstractivæ repræsentant DEUM ut immediate in seipso amabilem, & amandum; alias in hac vita nunquam amaremus DEUM ipsum; sed tantum creaturem. At non reddit eadem species DEUM immediate cognoscibilem in se ipso; nam cognosci in se ipso objectum, non est tantum ipsum affirmare, vel intellectum in illud tanquam in suum terminum ultimum tendere, sed est cognoscere objectum ita, ut hoc vel per species proprias, vel per seipsum immediate ad cognitionem concurrat. Ex quo etiam collige, cur summa amabilitas non impedit amorem immediatum sibi, fucus quam summa intelligentia immediatam sibi visionem; quia scilicet potentia potest esse non tam perfecta, ut exigat species proprias, vel immediatum objecti concursum in ordine ad cognitionem: vel non tam perfecta, ut si his species, aut concursu proportionata: nil econtra appetit, cui non sit proportionata potentia ex iis, quæ requiriunt ad amorem DEI: unde ulterius infertur, omnem intuitivam visionem DEI esse supernaturalem, non autem omnem immediatum amorem DEI: quidquid sit de amore DEI super omnia vel efficaci, de quo in tractatu de Gratiâ.

ARTICULUS III.

An DEUS possit comprehendendi ab intellectu creato.

192. Dico cum S. Thoma r. p. q. 12. a. 7. in corp. & omnibus Theologis. DEUS non potest comprehendendi comprehensione strictè dicta. Prob. ex eodem Angelico ibidem dicente: *Illud comprehenditur, quod perfectè cognoscitur: perfectè autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile*: Sive cognitione comprehensiva est illa, quæ in ratione cognoscendi vel repræsentandi tam perfecta est, quam perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atque nulla cognitione creato potest esse tam perfecta in ratione cognoscendi, quam perfectus est DEUS in ratione cognoscibili; cum hic sit infinitus, illa finita: ergo. Dixi, DEUM non posse comprehendendi comprehensione strictè dicta; nam illatius dicta, quæ aliud non est, quam cognitione talis, quæ DEUS immediate intuitivè cognoscitur, & intentionaliter possidetur, & à qua Beati in celo vocantur *Comprehensores*, utique non implicat, quia defacto datur.

193. Præter hanc tamen latius dictam af-

signatur a quibusdam alia minus strictè dicta, quæ vocatur extensiva, quæ creatura cognoscet clare & distinctè omnia, quæ in DEO fortuitæ aut eminenter continentur, sed non ea perfectione, seu intentione, aut claritate, quæ esset commenstrata eorum cognoscibilitati: quam tamen Suarez, P. Thyrillus, Amicus, Izquierdo, & alii negant esse veram comprehensionem; quia revera non adaequat omnimodo cognoscibilitatem objecti. Communius etiam ista negatur creature possibilis; unde etiam negatur ipsi Christo, de quo argumentum tract. de Incarnatione. Et fanè S. Augustinus videtur importunus creature ad DEUM comprehendendum referre in plenitudinem, seu multitudinem perfectionum, quia omnia transcendent; ita enim habet in questione de Trinitate. Plenam vero Divinitatis naturam, nec Angelus quilibet, nec Sanctorum aliquis perfectè intelligere poterit: id est incomprehensibilis dicitur DEUS.

194. Ob. 1. Omnis cognitione cognoscens DEUM cognoscit illum totum: sed etiam cognitione creato cognoscit DEUM: ergo cognoscit illum totum: ergo comprehendit. Resp. dist. ma. cognoscit totum, & totaliter, seu cognitione adequate eius cognoscibilitatem, neg. ma. non totaliter, seu cognitione non adequate eius cognoscibilitatem. conc. ma. & conc. min. sub priori distinctione conc. vel neg. primam, & abolutè nego secundam consequentiam. DEUS etiam per cognitionem consuissimam, quia dico e. g. *Omne ens*, cognoscitur totus; quia indivisibilis est: fed non cognoscitur totaliter, seu cognitione commensurata eius cognoscibilitati: sicut etiam per quemlibet amorem amatut totus, sed non totaliter, seu amore adequate eius amabilitatem.

195. Dices. Ex eo, quod plus de objecto cognoscatur, etiam cognoscitur plus ipsum objectum: ergo etiam ex eo, quod totum objectum cognoscatur, cognoscitur objectum totaliter. Resp. om. ant. neg. conf. Plus cognoscit objectum potest habere duplum sensum. Primo quod una pars objecti successivè cognoscatur post alteram, qui sensus tantum locum habet in rotis divisibilibus: & quidem verum est, quod, quæ plures partes cognoscuntur, ed plus etiam totum, falem materialiter acceptum, cognoscatur: sed hic sensus non venit ad rem; quia DEUS est indivisibilis. Secundo potest habere sensum, quod objectum, prius jam totum cognitione, clarius cognoscatur; & hic sensus non est universaliter verus; non enim verum est, quod, quando plures formalites cognoscuntur, etiam objectum plus, seu clarius semper cognoscatur; nam cognitione, quia dico: *Omne ens*, vel *omne cognoscibile*, cognoscit omnes formalites, & omnia connotata; sed obscurissime, & non totaliter, seu commenstrata ab merito objecti, etiam creati. Unde ex eo, quod omnes formalites DEI, vel totus DEUS realiter cognoscatur, non sequitur, quod cognoscatur totaliter, seu cognitione adequate merito ipsius, qualis esse debet, que comprehendenda foret. In quo autem est major claritas cognitionis, disputant Logici: & ii forte optimè sentiunt, quid à posteriori demonstrum dicunt, ajuntque, illam cognitionem esse clariorē, vi cuius ad plures questiones de objecto responderi potest.

196. In stabili.

An DEUS possit comprehendendi ab intellectu creato.

196. Instabili: Capsa plumbea potest comprehendere aurum: ergo res comprehendens non debet esse tam perfecta, quæ res comprehendenda: ergo neque cognitione comprehensiva DEI debet esse tam perfecta, quam DEUS. Resp. dist. conf. non debet esse tam perfecta in linea comprehensionis. neg. conf. in linea alia. conc. primam, & nego secundam conf. Linea comprehensionis materialis est capacitas ad aliquid in se concludendum, quam utique habet plumbeum respectu auri, si sit cæpax sit: & ad hanc comprehensionem nil facit perfectio alterius lineæ, vel speciei; nam aurea capsula, quantumvis multò perfectior plumbo, non poterit hoc comprehendere, si non sufficienter sit capax. Pariter cognitione comprehensiva non debet in omni linea esse tam perfecta, quam objectum; nam cognitione Angeli, utpote accidentis, non est tam perfecta, quam anima rationalis, quam comprehendit: sed tantum debet esse tam perfecta in linea cognoscens, quam perfectum est objectum in linea cognoscibilis: in qua tamen nulla cognitione potest DEO comprehendari.

197. Ob. 2. Juxta nos nulla creatura possit comprehendere aliam: hoc est falsum: ergo, prob. ma. Qualibet creatura potest cognoscere cognitione Divina: ergo si cognitione comprehensiva debet esse tam cognoscens, quam objectum est cognoscibile, nulla cognitione creatra potest esse comprehensiva. Resp. neg. ma. ad prob. dist. ant. ita, ut exigat ex merito suo cognitionem Divinam, neg. ant. ita, ut tantum patitur ad illam se habeat. conc. ant. & dist. conf. si debet esse tam cognoscens, quam objectum est cognoscibile supra meritum suum, & tantum patitur. conc. conf. si tantum debet esse tam cognoscens, quam objectum est cognoscibile ex merito suo. neg. conf. nam hoc secundum tantum requiritur ad cognitionem comprehensionis.

198. Ob. 3. DEUS semper potest magis & magis cognoscere: ergo tandem omnino totaliter. Confir. 1. DEUS potest totaliter uniri creature per unionem physicam: ergo etiam per unionem intentionalem, seu cognitionem, quod est comprehendere. Confir. 2. Beati in celo cognoscunt cognitionem DEI, quia est seipsum comprehendit: ergo cognoscunt in ipsa DEUM comprehensionem cognitionis: ergo etiam ipsum comprehendunt. Resp. neg. conf. semper tamem creatura fistet infra lineam cognitionis comprehensiva, sicut etiam amor DEI, si in infinitum syncategorematicè crebat, nunquam æqualis erit amabilitas Divina. Ad 1. confir. resp. neg. ant. quia DEUS absolutè potest semper pluribus & pluribus, in modo etiam semper perfectius physicè uniri. Resp. 2. Si etiam antecedens posset probari, negaretur paritas & consequentia ob speciales rationes pro nostra conclusione. Ad 2. confir. dist. ant. cognoscunt eam cognitionem comprehendens, neg. ant. modo cognoscendi inferiore. conc. ant. & eodem modo dist. 1. consequentia & neg. absolutè 2. dum. Ipsa cognitione comprehensiva DEI, utpote objectum Divinum & infinite perfectum, adeoque infinite cognoscibile, non potest adaequare ulla cognitione creatra: consequenter nec objectum ab ea representatum. Fors posset moveri adhuc dubium, an eo

ipso comprehendenderetur objectum cognitionis, si comprehendenderetur ejus cognitione comprehensiva: sed non est opus novam difficultatem, & questionem hic movere.

ARTICULUS IV.

Quid videatur in DEO per visionem intuitivam, & an ipse per illam necessario videatur ut Trinus.

199. Dico 1. DEUS defacto à Beatis videtur per visionem intuitivam, seu beatificam Trinus & unus. Conclusio est de fide, & clarè definita à Florentino citat. n. 171. ubi Beati dicuntur *intueri clare ipsum DEUM trinum, & unum*. Infertur idem ex verbis Apolloni. 1. Cor. 13. v. 12. *Videmus nunc per speculum in enigma, tunc autem facit ad faciem*. Ex quibus colligitur, visionem correspondere fidei, & ea clarè videnda, quæ nunc obfusca creduntur: inter quæ primarium est mysterium SS. Trinitatis.

200. Dico 2. Defacto etiam videantur à Beatis omnes perfectiones primariae DEI. Ita communissima, & certa. Per perfectiones autem primarias non malè intelliguntur illæ, quæ in suo conceptu formaliter dicunt specialem perfectionem simpliciter simplicem non contentam jam in alia perfectione magis universalis: vel quæ constitutunt Essentiam Divinam physicæ acceptam, quæque ex conceptu suo nullum dicunt respectum ad illam rem creatam in particulari. Tales sunt immensitas, æternitas, simplicitas, omnipotens, omniscientia, & similes. Hæc predicata à Beatis videantur 1. ex eo, quod videant Divinam essentiam clare & aperte le illis ostendentes, ut habeat Benedictus XI. cit. n. 172. ergo debent videare predicata & perfectiones, non tantum sub aliquo conceptu confuso, sed claro, & distincto, seu distinguente perfectiones saltem primarias inter se. 2. probatur ex SS. Patribus. S. Augustinus. 1. 20. de civ. DEI c. 21. ait. *Videbimus. Sed quid nisi DEUM ... & omnia, quæ nunc non videamus, credentes autem ... cogitamus*; hoc est, videbimus ea, quæ nunc credimus, seu quæ docet fides: atque fides docet predicata primaria DEI, omnipotentiam, æternitatem &c. ergo. S. Nazianzenus orat. 11. de S. Gorgia n. 27. sub finem loquens de Beatis, ait, quod inter ea, quibus fruuntur, sit etiam suprema Trinitatis pars. *& perfector illuminatio, non iam videntem mentem, ac per sensus diffusam sufficiens, sed totam se toti mente contemplandam & tenendam probantis, totaque Divinitatis lumine animis nostris affulgentis*. Similia haber orat. 15. in plagan grandinis n. 30. seu ante medium. Quæ utique indicant, DEUM saltem quoad predicata primaria videri. Accedit authoritas communissima Theologorum, quæ sola huic sententia ingens pondus faceret.

201. Dico 3. Beati vident etiam in DEO alias perfectiones secundarias: in modo etiam alias terminations contingentes, supposita sententiæ de adequata identitate reali earum cum DEO, sed non omnes; nam in primis, cum perfectiones secundarias contineantur in primariis, jam lati cognoscuntur in ipsis, & nova ha-

E 3 rum

rum cognitio est tantum repetitio quedam, & extensio quasi visionis perfectionum primariarum, quae ad substantiam visionis beatificae non requiriuntur; alias, cum sint praedicta secundaria infinita, in quantum se extendunt ad terminos infinitos, e.g. omnipotencia ad infinitas species possibilium, debet Beati ita omnia clarae & distincte cognoscere, adeoque habere aliqualem, quamvis non stricte dictam comprehensionem DEI, quam SS. PP. negant, Augustinus praeferit, quem citavimus n. 193, unde sufficit, si haec omnia realiter & implicite cognoscantur: nec repugnat haec qualitercumque confusio visioni beatificae, ad quam sufficit clara, & distincta intuitio predicatorum primariorum. Servit tamen visio aliquorum secundariorum praedicatorum ad accidentalem beatitudinem, & intra suos limites etiam Beatis ab optimo DEO indulget. Quod attinet ad terminations contingentes Decretorum Divinorum formaliter distinxitorum, cum haec iterum sint innumeram, in infinito, non spectat ad Beatum omnia scire; quia ad ipsum non attinet: at verò decet optimum DEUM, ut amicis suis saltet ea ostendat, quae ipsos concernunt: unde mirabiles circa se, sibique conjunctos providentia Divinae dispositiones, & similia, quilibet Beatus videbit cum summo solatio. Quae adhuc alia, praeferim creatura, Beati in DEO videant, veletism extra visionem beatificam per alias cognitiones intelligent, convenientius dicemus in tract. de Beatitudine; cum hic de DEO jam alias sit valde amplius. Unde iis omisimus.

202. Dico 4. De absoluta potentia posset Deus videri intuitivè, non visi Personalitibus, vel etiam visa una Personæ fine altera. Ita Scouts cum suis communiter, Paludanus, Palatius, Alarcon, Granadus, Hurtadus, Quiros, Arriaga, Salas, Rhodes, Gormaz, Platelius, ac alii. Prob. conclusio. Si implicaret DEUM ita videri, vel implicantia daretur ex parte visionis intuitivæ, vel ex parte objecti: neutrum potest dici: ergo prob. min. quoad 1. partem. De ratione visionis intuitivæ tantum illi, ut cognoscat immediatè in seipso objectum, quod aliquando existit: non autem est de ratione ipsius, ut adquædat vel quiditatib; vel omni modo cognoscat objectum, sicuti est, seu distinctè quod omnes ejus formalitates; nam si hoc requireretur, non posset homo quidquam, nec accidens, intuitivè cognoscere, quod non est verum: ergo de ratione visionis intuitivæ DEI non est, ut videat omnia ejus prædicta etiam relativa: adeoque ex parte humanis non implicat DEUM videri sine ipsis, seu tantum ut Unum.

203. Prob. jam min. quoad 2. p. Objetum, quamvis sit simplicissimum, potest videri intuitivè, quia videatur distinctè omnia ejus prædicta: quia potest videri non totaliter; cum visio non sit comprehensio: ergo neque datur implicantia ex parte objecti. Confirm: haec ratio. Deus etiam est objectum simplicissimum respectu cognitionis abstractive e.g. actus fidei: & tamen per hunc potuit cognoscere, in antiquo testamento cognitus est à plurimis tantum ut Unus; nam pluri tunc mysterium SS. Trinitatis non agnoverunt.

204. Confirm. conclusio 1. Res potest videri sine eo, quod est extra rationem ipsius: sed Per-

sonæ sunt extra rationem essentia Divina: ergo, ma. videtur tuò posse supponi: quia videtur nulla ratione posse probari oppositum. mi. est clara; alias enim, cum essentia tota sit cuilibet Personæ identificata, deberent etiam Personæ esse inter se identificate, quod est contra fidem. Confirm. 2. Si potest eadem simplicissima entitas uniri, quamvis non uniatur identificatum, e.g. natura Divina uniri humanae aliquo modo, quo non unirunt Paternitas, poterit etiam videri essentia non visi Personis: si autem potest videri essentia sine Personis, virtualiter tantum distinctis, poterit multò magis videri Persona una fine altera, realiter distincta. Nec dicas, cognoscendo Personam cognosci quoque essentiam; nam etiam hoc posito non sequitur, cognosci vel videri quaque alias Personas; quamvis enim haec essentiae identificate sint, sunt tamen ab ea virtualiter distinctæ, nec ex alio capite essentia visâ debent videri, ut probavimus.

205. Ob. 1. contra 4. conclusionem (nam contra tres priores nil alicuius momenti solet opponi, vel in tractatu de Beatitud., opportunus afferi, aut ex hucusque dicti potest solvi) Christus Dominus Joan. 14. v. 9. dicit Philippo: Qui videt me, videt & Patrem meum: & mox addit: Non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me est: ergo ratio, cur videatur Pater in Filio, est unitas naturæ: ergo non potest videri natura sine Personis; alias ratio Christi suisset nulla. Relp. in primis: ex hoc textu etiam probaret eodem modo, in modo immediatissimo, non posse credi DEUM ut Unum, quin credatur ut Trinus; nam Christus clare agit de actu fidei Non creditis &c, quod videtur fallsum, ut supra dictum n. 203. Relp. 2. dist. 1. conf. cur videatur Pater in Filio essentialiter, seu quoad essentiæ. conc. 1. conf. cur videatur personaliter. neg. 1. & 2. etiam conf. Ut rectè probat Salas, Christus tantum voluit dicere, non posset videri se, five suam essentiam, quia etiam Pater quoad essentiam videatur, seu essentia Patris. Et sic etiam loquitur S. Chyloftoni. bomil. 73. in Joan. dum ait: Qui meam substantiam videt, videt & Patris. & S. Greg. Nazianzenus orat. 49. de fide posse medium in huic textum Joan. 14. ait: Non immixteris quia Filius DEI de DEO Patrem natus est, & ideo de unitate substantie, & de Majestate Divinitatis unum sunt. Similia habet S. Augustinus. Relp. potest 3. cum Rhodes disp. 2. de DEO. q. 3. sec. 1. & 2. ad 3. Christum loqui de visione, prout defacto contingit, de potentia ordinaria, (ut loquitur hic auctor) non autem negare, quod posfit alter contingere.

206. Ob. 2. S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 8. ad 3. dicti de DEO: Secundum quod intelligitur in seipso, prout videtur à Beatis, non potest intelligi sine Trinitate Personarum: ergo nostra conclusio non subsistit. Confirm. Idem Angelicus 3. p. q. 3. a. 2. in corp. etiam est nobis contrarius: ergo. Relp. neg. conf. Primo loco, ut rectè Gormaz, S. Thomas loquitur tantum de visione, prout nunc datur in Beatis, prout videtur à Beatis: non autem de possibili: in modo, cum addat S. Doctor: Et iterum ipsa visio Personarum Divinarum perducit nos in beatitudinem: infert Gormaz de beatis. n. 216, eum inuenire, quod visio Personarum non sit ipsa beatitudo, sed tantum ejus proprietas. Altero loco

S. Do-

S. Doctor tantum dicit, quod cognoscens DEUM, sicuti est, debeat omnia cognoscere, & nihil posse remanere in DEO, quod non cognoscatur: quod non negamus; nam is, qui videret DEUM solummodo ut Unum, utique non cognosceret eum omni modo, sicuti est: atneque S. Doctor per haec negat possibilem talem cognitionem intuitivam, que DEUM non cognoscatur omni modo, sicuti est.

207. Ob. 3. Implicat, videré identitatem cum Personis, & non videat Personas: hoc iuxta nos deberet fieri: ergo. Confirm. 1. Implicat videat Petrum non viro Petro: ergo etiam implicat videat essentiam Divinam, non visi Personis, prob. conf. Ista non minus identificantur essentia, quam Petrus sibi ipse: ergo. Confirm. 2. Si esset tantum una Persona, non posset videri essentia, non visâ illâ: ergo neque potest videri non visi tribus. Confirm. 3. Visio solius essentiae esset cognitione abstractiva; quia abfrateret essentiam à Personis: ergo non esset intuitiva. Relp. dist. ma. implicat ita videri identitatem formaliter, seu sub ratione explicita identitatem cum Personis. omnia, materialiter tantum, & sub ratione essentiae, neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Ad 1. confirm. om. antec. neg. conf. ad prob. dist. antec. ita tamen, ut virtualiter distinguantur ab essentia, & realiter inter se. conc. ant. ut non ita distinguantur neg. ant. & conf.

208. Impossibilitas distinctionis virtualium majoris, seu intrinsecæ, tum minoris seu extrinsecæ in creatis facit, ut Petrus non possit cognoscere, quin omnia identificata cognoscantur; alias enim, si possent dari præcisenies objectivæ, negari posset major; quia posset realiter cognoscere Petrus sub aliquo prædicaro, & non sub alio, adeoque posset idem cognoscere, & non cognoscere: ideo omisi ma. Talis impossibilitas non datur in natura Divina, & Personis. Ad 2. confirm. neg. ant. quia, supposita est inquietus sententia, quam tract. de Trin. amplexum sum, quod ipsa essentia Divina sit realiter, & virtualiter subsistens absolute, posset in eo casu videri essentia sine Persona Relativa. Ad 3. confirm. relp. posse hic fieri quæstionem de nomine. Si per abstractivum intelligitur cognitionis, quae non omnia realiter identificata formaliter, & clare cognoscit, poterit etiam cognitione intuitiva esse abstractiva, ut est claram in infinitis cognitionibus creatis, maximè humanis: sed hic modus loquendi est impropus. Si autem intelligitur cognitionis objecti per species alienas propositi, ut communiter solet intelligi, non erit abstractiva dicta visio essentia sine Personis.

209. Ob. 4. Non potest cognoscere homo non cognitio rationali: ergo nec essentia Divina non cognitio Trinitatis. prob. conf. Non magis est de essentia hominis esse rationale, quam de essentia DEI esse Trinum: ergo. Confirm. Non potest videri essentia Divina, nisi videatur communicabilis tribus Personis: sed non potest talis videri, nisi videatur Personæ: ergo. Relp. conc. ant. neg. conf. ad prob. neg. ant. Personæ Divinae non constitutim essentiam Divinam, nec ingrediuntur definitionem essentia Divina, ut ex eo patet, quod essentia sit communis tribus, non autem Personæ: at verò rationale constitutio essentia hominis, & ingreditur definitionem. Ad

confirm. resp. ut suprà n. 207. de identitate, dist. ma. nisi essentia videatur ut communicabilis materialiter, nisi videatur, quod est communicabile. con. ma. nisi videatur formaliter, sub ratione explicita communicabilis. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Si dicas, hac ratione non videri clare prædicatum primarium essentiae, resp. non esse necessaria, absoluè & metaphysicè, ut quacunque visio intuitiva DEI exprimat omnia prædicata prima, quamvis id faciat visio, quæ defacto datur.

210. Ob. 5. Videlicet visio esset diversæ speciei ab ista, quæ defacto datur, vel non: neutrino potest dici: ergo. Relp. neg. mi. & dico. fore specie diversam, sicutem in consideratione physica: quia respiceret aliud sicutem virtualiter objectum, & esset representatio diversa: sicut etiam videret actus fidei de DEO ut Trino sicutem specie physica differre ab altero de DEO tantum ut Uno. An autem in consideratione theologica sit diversa visio, an non, parum refert; quia tandem totum reducetur ad questionem de nomine. Salas contendit, non esse species diversam visionem, eti modò plura, modò pauciota obiecta representent: quod tamen mihi videret difficile.

211. Ob. 6. Visio DEI Unius, & non Trini, non est fatiativa appetitus rationalis: ergo non est intuitiva DEI prob. ant. Videns Deitatem siue Personas esset inquietus, donec videret, cujus esset Deitas, seu infinita perfectio: ergo. præterea conf. Visio intuitiva debet esse beatifica: ob. go debet esse fatiativa. Relp. 1. Salas. neg. conf. ad prob. neg. ant. Non omnis visio intuitiva, ut sit hic author, debet esse beatifica, sed tantum illa, quæ defacto datur. Relp. 2. Gormaz & ali. neg. ant. Beatitudo objectiva, seu finis ultimus creature est Deus ut Unus; nam convertuntur mutuo ratio ultimi finis, & primi principi, juxta illud Apocalypsis c. x. v. 8. Ego sum Alpha & Omega, principium & finis: atque DEUS ut Unus est principium omnis creature: ergo etiam ut Unus est finis ultimus. prob. subsumptum. Ut communiter docetur, creature habent connexionem cum DEO, & dependentiam ab eo ut Uno, non ut Trino, & virtus productiva creaturarum stat in sola essentia; alias non esset communis tribus. Dices: DEUS ut omnipotens est primum principium: ergo beatus erit, qui tantum videt omnipotentem. Relp. neg. ant. Primum principium debet contineare eminenter omnem perfectionem creatam, adeoque formaliter omnes perfectiones increas: debet etiam esse ens à se, debet esse sapientissimus provisor &c. ergo non tantum ut omnipotens, sed ut infinite perfectus perfectionibus absolutus, erit primum principium.

212. Ad probat. ant. superioris nego ant. Essentia ut virtualiter distincta à Relationibus est jam infinitum bonum, nec illa superadditum bonitatem, ut dicimus tract. de Trinitate: at vides bonum infinitum non haberet desiderium plus videndi, sicutem tale, quod inquietaret: desiderare autem aliud tantum per desiderium non inquietans (sicutale etiam daretur in Beato) non imedit beatitudinem; nam e.g. anima beatæ desiderat reunionem cum corpore: itemque dotes gloriose corporum. Accedit, quod probabili-

babilis preter tres subsistentias relativas detur quarta absoluta, virtualiter etiam identificata essentia: adeoque per visionem DEI unius videatur bonum infinitum subsistens, quo viso non est, quod quis amplius videre cuperet, praesertim si de ejus communicabilitate nil cognoscere: tunc enim non amplius distinguere essentiam a Persona: qui ratione tamen non deberet habere possimum errorem, sed tantum negationem plenioris scientiae, qua non repugnat inidente DEUM. Utique responso, seu quam Salas, seu quam Gormaz dat, satisfacit objectioni: secunda tamen est generolorum.

213. Dices 1. Visio beatifica debet videre DEUM, sicut est, ex illo 1. Joan. 3. v. 2. Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicut est: ergo debet DEUM videre ut Trium. Resp. dist. ant. visio, qua nunc datur in Beatis, conc. ant. que tantum possibilis est. neg. art. & conf. De illa loquitur S. Joannes, non de alia tantum possibili. Resp. 2. dist. ant. debet videre DEUM, sicut est, hoc est, omni modo, quo est, & quoad omnes proprietates. neg. ant. aliquo modo, scilicet quoad essentiam, & tunc non debet videre alter, quanquam est, affingendo ei aliquid. conc. ant. & neg. conf. Cur adversari non dicunt, quod visio DEUM debet videre quoad omnia praedicta etiam secundaria?

214. Dices 2. Hac ratione posset dari visio intuitiva DEI, qua DEUM non discernetur ab omni creatura, qualem videtur admittere Atriaga: sed hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. Visio intuitiva non quidem debet objectum suum discernere a proposito omni alio: debet tamen discernere nimium inter se dissimilata. Sicut visio ocularis intuitiva potest esse talis, ut non discernat canem, & lupum, atram debet discernere altissimum montem, & murem. Et tamen DEUS & creatura adhuc infinitè magis distant. Dices 3. Appetitus gratia (qua est semper gloria) in ordine ad beatitudinem non faciatur per illam cognitionem: ergo nec appetitus intellectus. Resp. dist. ant. appetitus gratia in ordine ad beatitudinem essentialiter, neg. ant. in ordine ad beatitudinem integralem, om. ant. & neg. conf. Gratia est semper gloria etiam accidentialis: inquit multos etiam appetit doles corporis gloriose, qua certò non sunt de essentia beatitudinis.

215. Ob. 7. DEUS ut Unus non est objectum beatitudinis sue, sed ut Triinus: & Relations Divinae sunt objectum primarium beatitudinis Divinae: ergo etiam pertinent ad objectum beatitudinis nostra, que est participatio Divinae. Resp. 1. me jam diximus ex Salas n. 21. visionem DEI ut Unus non necessario debere defendi tanquam beatificam. Resp. 2. om. ant. neg. conf. Nostra beatitudo non est participatio Divinae quod omnia. Sic etiam DEUS non potest se amare tantum ut Unum: & tamen potest ut Unus amari ab hominibus, & ab innumeris ita sicut amatus, praesertim in antiquo testamento, ubi mysterium SS. Trinitatis paucis fuit notum.

216. Respondent aliqui 3. neg. ant. Non omnia, qua DEUS necessario cognoscit, sunt objectum essentialiter requisitum ad ejus beatitudinem; nam etiam necessario cognoscit creatu-

ras possibles. Unde dicunt, Relations esse tantum proprietates objecti primarii beatitudinis Divinae: & verum quidem esse, quod DEUS sine cognitione Relationum non est beatus argutive: sicut si non cognoscet creaturas possibiles; quia non cognoscet comprehensivè (qualis cognitio necessaria est ad beatitudinem DEI) naturam exigentem has Relations, & essentialiter connexam cum possibilitate creaturarum: ut non est verum, quod formaliter non est beatus ob non cognitas Relations.

ARTICULUS V.

An DEUS possit videri oculo corporeo.

217. Dico. DEUS nec naturaliter, nec supernaturaliter potest in se videri oculo corporeo. Ita communissima cum SS. Ambrofio, Hieronymo, Athanasio, Gregorio Nazianzeno, quos citat S. Augustinus epist. iii. quibusque ipse, quavis non omnino firmissime, consentit: item cum S. Thoma i. p. q. 12. a. 3. Prob. Videre DEUM est non tantum producere ejus visionem (nam etiam lumen gloriae concurrit ad productionem visionis DEI, quin eum video) sed est speciali modo, seu vitaliter DEUM percipere: atque oculus corporeus, ranguinosa potentia materialis, non potest vitaliter percipere Deum, utpote objectum pure spirituale: ergo. min. est communissima; quia objectum spirituale est extra totam sphaeram attingibilitatis, seu perceptibilitatis potentia materialis: & potentia materialis ad objectum spirituale le habet ut bonus ad potentiam vivam, vel color, ad potentiam auditivam: certè non potest ostendi major proportione inter ista, quam inter illa: interim clarum est, sonum non posse videri, nec colorem audiiri.

218. Confirm. Oculi hominum non sunt meliores oculi brutorum (nam quod illi informantur anima rationali, non facit eos melius sensitivè videre: multa enim bruta melius vident, quam homines: nec ex eo, quod homo simili posset intelligere, infirmit, quod etiam posset per percipiendum videre) sed oculi brutorum neque supernaturaliter possunt DEUM videre: ergo nec oculi hominum, min. negari non potest, nisi quis velit admittere, quod bruta quoque possint supernaturaliter elevari ad Deum amandum amorem beatifico, adeoque ad fruendum tota beatitudine creatura rationalis; neque enim est major impropositio inter appetitum sensitivum, & DEUM amandum, quam inter visum sensitivum, & DEUM videndum. Inde etiam debet admitti, quod bruta possint elevari ad cognoscendum honestum, & in honestum, & ad hoc liberè vel amplectendum, vel fugendum, consequenter ad merendam gloriam. Quia ultius vix erit ratio negandi potentis inanimatis, e.g. lapidi appetitum paucum, & elevabilitatem supernaturalem ad cognoscendum, & amandum DEUM: qua absurda unique admitti non possunt.

219. Ob. 1. Job. c. 19. v. 26. &c. 27. dicit de ipso: *In carne mea video DEUM meum quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspicueri sunt: & iterum c. 22. v. 5. audiu curis au-*

An Deus possit videri oculo corporeo.

dite: nunc autem oculus meus videt te. Jacob Patriarcha Gen. 32. v. 30. ait: *Vidi Dominum facie ad faciem.* Isaia c. 6. v. 1. de se ait: *Vidi Dominum sedentem super solum excelsum.* Baruch 3. v. 38. dicit de DEO. *Possit hec in terris visus est: sed haec Scriptura testimonio probant DEUM vident oculis corporeis: ergo. Resp. neg. min. Textus hi, & aliis similis, si qui adducantur, explicandi sunt aliquando de visione intellectuali, qua etiam Angeli dicuntur videre faciem Patris, five DEI, eti oculos corporales non habent: & quamvis aliqui SS. Patres Angelis etiam videantur tribuisse corpora, probabiliter tamen est, non tribuisse vere talia, ut videbimus in tract. de Angelis. quodsi etiam aliqui vera corpora iis tribuissent, cum aliis pluribus ab iis recederemus, quod vero Angelii videant faciem Patris, ipse Christus dixit, qui Angelis corpus non tribuit. Tali autem intellectuali visione DEUM speravit videre, vel etiam vidit Job in carne, non per carnem, sicut feliciter videbunt DEUM Beati in celo post diem judicium, & oculus mentis, quamvis intra corpus latentibus. Aliquando vero explicandi sunt textus de visione DEI non in scapo, sed in corpore specie, in qua apparuit, ut videtur cum vidisse Jacob, & Isaia: vel de DEO Homine, seu Christo, qui in sua humilitate (non autem in Divinitate) oculis corporeis visus est: & de hoc loquitur Baruch, qui ibidem addit: *Et cum hominibus conversatus est.**

220. Ob. 2. S. Augustinus l. 22. de civit. DEI c. 29. (utrefert etiam S. Thomas. i. p. q. 12. a. 3.) docet, post resurrectionem corporum oculi gloriosos non tantum acutius visuros, sed vim talium habituros, ut videant etiam incorpoream: sed sic possunt videre etiam DEUM: ergo. Resp. S. Thomas. S. Augustinus tandem, cum questionem agitare, sed nihil decidere: & recte; nam sub finem capituli sibi habet: *Aut ergo per illos oculos sic videbitur DEUS, ut aliquid habeant in tanta excellentia menti simile, quo & incorpoream naturam cernant, quod ulla exemplis vivo scripturarum testimoniorum divinarum vel difficile, vel impossibile est offendere: aut quod est ad intelligentiam factus, ita DEUS nobis erit notus, atque conspicuus, ut videatur spiritu à singulis nobis in singulis nobis.* Quando vero S. Aug. epist. 11. ad Fortunatum, rogat hunc, ut se excusat alicui Episcopo, qui offensus fuerat in eo, quod S. Augustinus negavit, DEUM oculis corporeis vivibile esse, ne scilicet DEUS corporis esse credereetur: statim addit S. Doctor, idem negare SS. Ambrofio, Hieronymum, Nazianzenum, & Athanasiu, unde hoc loco magis est pro nobis, quam contra nos; quamvis nec hic firmus in hac opinione videatur, ut patet ex tota epistola, in qua sub finem addit, se velle placide audire. Episcopum illum docentem, sed ab eodem etiam se debere placide audiri inquirentem, id est, examinantem hanc questionem vid. Vasquez in i. p. disp. 40. c. 1.

221. Ob. 3. Ignis potest cruciare demones: ergo ens materiale est proportionatum enti spirituali. Resp. dist. conf. est proportionatum, seu habet potentiam obedientiam, ut eleveretur ad phisice producendum aliquid in ente spirituali, vel etiam ad producendum ens spirituale, om. conf. est proportionatum ad id vitaliter, vel formaliter percipiendum. neg. confiq. Jam diximus: videre non est tantum producere visionem, sed est R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

222. Notandum tamen insuper, speciem impressam duplum asfigi, unam, qua se habet tantum ut quo, ita, ut non habeat rationem objec-